

Pandemiplan Lilla Edets kommun

Framtagen av: Kommunledningsförvaltningen

Antaget av KS 2020-03-24

LILLA EDETS
KOMMUN

Inledning.....	3
Hur uppstår en pandemi	3
Pandemifaser	3
Ansvarsfördelning vid en pandemisk influensa	4
Aktörer på nationell nivå.....	4
Regering och Regeringskansliet	5
Folkhälsomyndigheten	5
Socialstyrelsen.....	5
Läkemedelsverket.....	5
Arbetsmiljöverket.....	5
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.....	5
Sveriges kommuner och regioner	5
Aktörer på regional och lokal nivå	6
Regioner	6
Länsstyrelserna	6
Kommunerna	6
Samhällsviktig verksamhet.....	6
Planera för att upprätthålla verksamhet.....	6
Personal	7
Befintligt utgångsläge.....	7
Planera för personalförstärkning och alternativa möjligheter för arbete	7
Varor och tjänster Befintligt utgångsläge.....	7
Beroende av externa leverantörer	8
Andras beroende av er verksamhet.....	8
Förebyggande åtgärder	8
Vaccinationsbehov	9
Informationshantering	9
Kommunala åtgärder	10
Förvarningsfasen	10
Pandemisk fas.....	10
Krisledning	11
Utvärdering.....	11
Ansvariga myndigheter, informationskanaler	12

Inledning

Kommunens handlingsplan vid en pandemi beskriver kommunövergripande åtgärder. Planen revideras löpande vid behov

Planen träder i kraft när det finns misstanke om alternativt föreligger ett utbrott av en ny influensatyp som snabbt får spridning mellan människor och som kan ge upphov till en pandemi.

Hur uppstår en pandemi

Influensa A-virus cirkulerar bland flera olika djurarter och den naturliga värden är vattenlevande fåglar. Med oregelbundna intervaller anpassas influensa A-virus från andra djur till att kunna infektera och spridas mellan människor, s.k. zoonotisk influensa

När ett influensa A-virus med zoonotiskt ursprung börjar smitta från människa till människa kan detta virus komma att infektera stora delar av världens befolkning eftersom få har immunitet mot just den varianten. Den låga immuniteten gör att viruset sprids lätt och kan orsaka större sjuklighet än säsongsinfluensor vilket innebär stora konsekvenser för samhället.

Pandemifaser

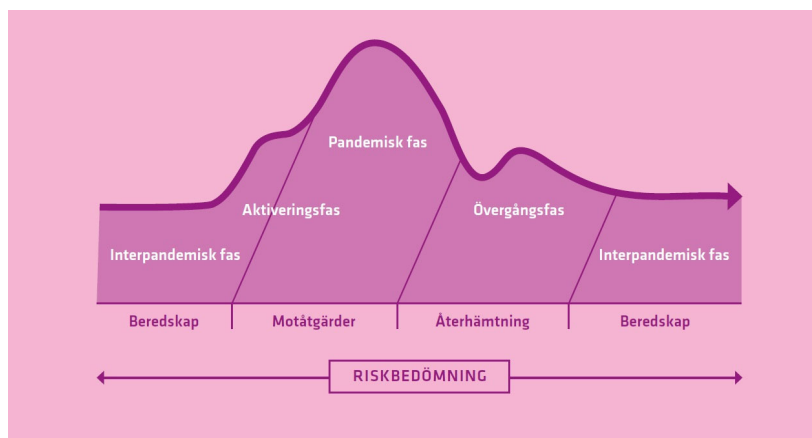
Världshälsoorganisationen (WHO) spelar en central roll under en pandemi eftersom organisationen kommer att deklarerera pandemins olika globala faser och därmed, till viss del, påverka de olika åtgärder som vidtas. WHO:s roll kommer också vara avgörande för att förmedla kunskap om pandemins epidemiologi och effekter, vilket är grunden för arbetet med pandemin.

WHO:s faser är grundläggande, eftersom de påverkar hur hela världen agerar när ett nytt virus dyker upp. WHO:s fasindelning tar ingen hänsyn till lokala variationer i pandemins spridning.

Sedan pandemin 2009 har WHO ersatt sin tidigare trappstegsliknande modell över pandemins faser med ett mer sammanflätat förlopp som sätter fokus på en kontinuerlig riskbedömning på såväl global som nationell nivå. WHO:s bedömning är baserad på virologiska, epidemiologiska och kliniska data på global nivå.

- Interpandemisk fas: Den interpandemiska fasen är tiden mellan pandemier.
- Aktiveringsfas: Aktiveringsfasen inleds när spridningen av ett virus med pandemisk potential har identifierats bland människor.
- Pandemisk fas: Om det nya viruset får en global spridning övergår det till en pandemisk fas.
- Övergångsfas: Övergångsfasen inleds när globala eller regionala riskbedömningar fastställer att åtgärderna mot den pandemiska influensan kan börja trappas ner.

Olika kontinenter, regioner, länder och geografiska områden inom länder kan vid en given tidpunkt befinna sig i olika faser. Därför behöver Folkhälsomyndigheten i samverkan med andra aktörer kontinuerligt göra egna riskbedömningar.

Pandemiberedskap // Hur vi förbereder oss – ett kunskapsunderlag, Folkhälsomyndigheten.

Ansvarsfördelning vid en pandemisk influensa

Sveriges krishanteringssystem är organiserat i tre nivåer (lokalt, regionalt och nationellt) där kommunerna, länsstyrelserna och regeringen är geografiskt områdesansvariga. Det innebär att dessa aktörer har ett tvärssektoriellt samordningsansvar inom sitt geografiska ansvarsområde före, under och efter en kris.

Det svenska krishanteringssystemet bygger på tre grundläggande principer.

Ansvarsprincipen – den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar under en kris. Här ingår också att olika aktörer ska stödja och samverka med varandra.

Likhetsprincipen – verksamheten vid en kris ska likna den normala i så stor utsträckning som möjligt.

Närhetsprincipen – en kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.

En pandemi berör många aktörer i samhället. I Sverige ansvarar flera av dessa aktörer gemensamt för att förebygga och hantera spridningen av smittsamma sjukdomar. För att arbetet vid en pandemi ska fungera på ett effektivt sätt krävs en väletablerad samverkan mellan alla aktörer på alla nivåer.

Aktörer på nationell nivå

De nationella myndigheterna bedriver ett gemensamt arbete med pandemiberedskap genom Nationella pandemigruppen (NPG), som består av representanter från Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen,

Arbetsmiljöverket, Läkemedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges Kommuner och Regioner. Folkhälsomyndigheten är samordnande myndighet och sammankallar NPG.

Regering och Regeringskansliet

Regeringen och Regeringskansliet skapar förutsättningar för att säkerställa tillgång till vaccin och antiviraler. De beslutar om influensa ska klassificeras som allmänfarlig sjukdom och därmed vara smittspårningspliktig/anmälningsskyldig. De beslutar även om lagringsstrategi för antiviraler i beredskapslager.

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten samordnar smittskyddet och pandemiberedskapen på nationell nivå. De är sammankallande till den nationella pandemigruppen och ger stöd till planeringen på regional och lokal nivå, där det operativa arbetet bedrivs.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen är en nationell kunskapsmyndighet för hälso- och sjukvård och socialtjänst. De samordnar regionernas och kommunernas krisberedskap inom hälso- och sjukvård och socialtjänst inför allvarliga händelser. Socialstyrelsen utfärdar även föreskrifter om ordination och praktisk hantering av läkemedel inom hälso- och sjukvården, inklusive vaccinationsverksamhet. Den förser andra myndigheter med data för utvärdering av effekt och säkerhet av läkemedel genom exempelvis data från dödsorsaks-, patient- och läkemedelsregistret.

Läkemedelsverket

Läkemedelsverket godkänner pandemivaccin och tar fram rekommendationer för läkemedelsbehandling. De möjliggör licensförskrivning av pandemivaccin och andra nödvändiga läkemedel vid behov och ansvarar för frisläppning av pandemivaccin i Sverige. Myndigheten följer upp effekt och säkerhet av beredskapsläkemedel och värderar risk- och nytta av läkemedel.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket ansvarar för frågor om arbetsmiljö och arbetstid och ska minska riskerna för ohälsa orsakad av smitta i arbetet. I uppdraget ingår att förbättra arbetsmiljön ur ett helhetsperspektiv och att utarbeta anpassad och riktad information om smitta inom arbetsmiljöområdet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har ett ansvar för att stödja samordningen mellan aktörer vid allvarliga händelser. I samband med en pandemi kan MSB dels underlätta för myndigheterna att koordinera sina beslut och åtgärder, dels stödja myndigheternas kommunikation med allmänheten. Metoder som används är exempelvis samverkanskonferenser, omvärldsbevakning och koordinering av information på Krisinformation.se.

Sveriges kommuner och regioner

Vid en pandemi har Sveriges kommuner och regioner en viktig roll genom sin nära kontakt med kommuner och regioner och genom att de administrerar flera nätverk som har betydelse vid en pandemi.

Aktörer på regional och lokal nivå

Regioner

Regionen ansvarar för hälso- och sjukvården och smittskyddsarbetet inom sitt geografiska område och ger förebyggande råd till allmänheten. De tar även fram regionala planer för att hantera de effekter en influensapandemi kommer att ha på verksamheten. I varje Region finns en smittskyddsläkare, som ansvarar för att planera, organisera och leda smittskyddsarbetet. Regionen samordnar sina insatser när det gäller hälso- och sjukvårdsinformation, exempelvis via webbplatsen www.1177.se och telefontjänsten 1177.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna har ansvar för krishantering på regional nivå, även i samband med en pandemi. Under en kris (s.k. extraordinär händelse), till exempel en pandemi, ska länsstyrelsen verka för att informationen till allmänheten och massmedia samordnas, stödja kommunerna i deras krishanteringsarbete och hålla sig underrättad om händelseutvecklingen.

Kommunerna

Kommunerna har en viktig roll i krisberedskapsarbetet genom sitt geografiska områdesansvar. De ska verka för att samhällsviktig verksamhet kan fortsätta att bedrivas vid en kris, ha en bild av vilka risker och sårbarheter som finns inom deras område och planera för hur man ska hantera konsekvenserna av en kris inom sitt geografiska område. Vid en pandemi eller annan kris ska kommunerna så långt som möjligt bedriva sina egna verksamheter i normal omfattning och ge invånarna och media en tillräcklig och korrekt information om läget

Samhällsviktig verksamhet

Samhällsviktig verksamhet ska prioriteras vid en pandemi. En verksamhet som är samhällsviktig uppfyller det ena eller båda av följande villkor:

- Samhället kan snabbt drabbas av en allvarlig kris om verksamheten slutar att fungera eller får svåra störningar, antingen isolerat eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket viktig för att en kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Planera för att upprätthålla verksamhet

Varje förvaltning har ansvar i att genomföra tillräcklig planering inför en massjukfrånvaro.

Verksamheterna ska se över sin kontinuitetshantering och identifiera vilka alternativa lösningar som finns eller vilka åtgärder som behöver genomföras för att upprätthålla verksamheten på en tolerabel nivå.

Pandemiplaneringen ska prioriteras inom kommunens samtliga verksamheter och ska delges kommunens säkerhetschef utan skäligt dröjsmål inom den tid som säkerhetschefen anger.

Nedan ges exempel på frågor som kan behöva ställas kopplat till den verksamhet (eller delar av den) som är prioriterad att upprätthålla.

Personal

Personalfrågor kan behöva samverkas eller förhandlas med skyddsombud och fackliga organisationer.

Befintligt utgångsläge

- Hur allvarliga kan konsekvenserna bli för verksamheten vid ett större personalbortfall?
- Vilka verksamheter resulterar i mest allvarliga konsekvenser om de inte kan upprätthållas?
- Hur påverkas konsekvenserna över tid? Dvs. om störningen blir långvarig? En störning kanske inte ger några större konsekvenser på kort sikt men kan på längre sikt bli oacceptabla
- Är någon av verksamheterna särskilt sårbara för personalbortfall?
- Finns det tidpunkter när det är särskilt viktigt att personal finns tillgänglig i verksamheten? T.ex. vid ett visst datum, tid på dygnet eller årstid.
- Är det möjligt att tillfälligt omplacera personal till de mest prioriterade uppgifterna?
- Finns det några uppgifter (verksamheter) som bara några få medarbetare har kompetensen att genomföra?
  - Vilka har denna kompetens?
  - Kan andra medarbetare erhålla den kompetensen?
- Finns det redan kontinuitetsplaner för hur organisationen ska hantera ett stort bortfall av personal?
  - Är planerna uppdaterade med korrekt information?
  - Är planerna kommunicerade och kända inom organisationen och till de som berörs?

Planera för personalförstärkning och alternativa möjligheter för arbete

- Behöver personal finnas fysiskt på arbetsplatsen eller möjliggör arbetsuppgifterna att personal kan arbeta hemifrån?
- Vid förflyttning av personal – har ni säkerställt att personalen har rätt kompetens och förutsättningar för arbetsuppgiften?
- Kan vissa arbetsuppgifter genomföras av färre personer?
- Kan verksamheten använda arbetssätt som innebär mindre behov av fysiska kontakter utanför er verksamhet? Exempelvis telefonmöten istället för fysiska möten.
- Hur hanterar ni ett långvarigt bortfall av personal?
  - Vilka befintliga möjligheter finns att förstärka verksamheterna?
  - Behövs omorganisationer, bemanningsplaner, rekrytering eller kompetensförflyttning?
  - Behöver åtgärder vidtas för att begära och ta emot stöd från andra aktörer? T.ex. från andra myndigheter, bemanningsfirmor, ideella organisationer eller frivilliga försvarsorganisationer.

Varor och tjänster Befintligt utgångsläge

- Hur allvarliga kan konsekvenserna bli för verksamheten vid bortfall av viktiga varor och tjänster?
- Hur skiljer sig konsekvenserna för bortfall av olika typer av varor och tjänster?
- Vilka verksamheter påverkas mest av ett bortfall av varor och tjänster?

- Hur påverkas konsekvenserna över tid? Dvs. om störningen blir långvarig? En störning kanske inte ger några större konsekvenser på kort sikt men kan på längre sikt bli oacceptabla
- Finns det tidpunkter när leveranserna av olika varor och tjänster är särskilt viktiga? T.ex. vid ett visst datum, tid på dygnet eller årstid.
- Finns det kontinuitetsplaner för hur organisationen ska hantera bortfall av kritiska varor och tjänster?
  - Är planerna uppdaterade med korrekt information?
  - Är planerna kommunicerade och kända inom organisationen och till de som berörs?
- Är någon beroende av varor och tjänster som er verksamhet producerar eller levererar? Hur stort och kritiskt är beroendet? Beroende av externa leverantörer

Beroende av externa leverantörer

- Är några verksamheter särskilt beroende av externa leverantörer?
- Vilka är verksamheterna?
- Vilka varor och/eller tjänster handlar det om?
- Vilka är leverantörerna?
- Vilken kunskap finns om leverantörernas förmåga att kunna leverera varor och tjänster vid bortfall av personal? T.ex. har de kontinuitetsplaner?
- Skiljer sig leverantörens förmåga att leverera varor och tjänster i det kortare respektive längre perspektivet?
- Finns avtal med alternativa leverantörer? Om inte, kan det vara bra att se över behovet av att säkra upp avtal med andra leverantörer för varor och/eller tjänster som är kritiska för verksamheten.
- Vilka leverantörer är särskilt sårbara? T.ex. utifrån att det saknas alternativa leverantörer eller en bristfällig förmåga hos leverantören att kunna leverera de varor och tjänster som verksamheten är beroende av.
- Behöver interna eller externa intressenter informeras om att det kan komma att bli brist på vissa varor och tjänster? Vilka är dem och hur ska de kontaktas?
- Kan er verksamhet minska förbrukningen av materiel där tillgången är begränsad?
- Kan andra resurser användas istället för de varor och tjänster som bortfallet gäller?
- Hur ska externa besök (t.ex. leveranser) till verksamhetslokaler hanteras? Andras beroende av er verksamhet

Andras beroende av er verksamhet

- Har en dialog förts med de aktörer som är beroende av de varor eller tjänster som er verksamhet producerar eller levererar?
- Hur ser deras beredskap ut för eventuellt bortfall av era varor och tjänster?

Förebyggande åtgärder

Influensapandemier förekommer oregelbundet och kan orsaka avsevärd sjuklighet och dödlighet i en befolkning. I ett tidigt skede av en pandemis förlopp kan det uppstå en fördröjning innan ett vaccin finns tillgängligt. Dessutom kan tillgången till antivirala läkemedel vara begränsad. De möjliga åtgärder som då finns för att minska en pandemis påverkan på samhället är s.k. icke-medicinska åtgärder.

Exempel på dessa är:

- Undvik fysiska möten, försök att ersätta dem med andra former av möten såsom telefonmöten.
- Om möjligt, låt personalen arbeta hemifrån. Förbered tekniska och praktiska arrangemang för detta.
- Sörj för god handhygien
- Se till att hygienen hålls god i exempelvis pentryn och toaletter och att hygienartiklar fylls på.
- Uppmana personal som uppvisar även små smittsymptom att stanna hemma minst 48h efter att symptom upphört.

Vaccinationsbehov

Under en pandemi är vaccination en viktig åtgärd för att minska sjuklighet och dödlighet i befolkningen och för att motverka fortsatt smittspridning. Det kan ta tid att utveckla ett nytt vaccin varför det inledningsvis sannolikt kommer råda brist. Prioriteringar kan därför komma att bli nödvändiga när ett vaccin börjar distribueras.

Informationshantering

De nationella myndigheterna ansvarar för innehållet i den övergripande informationen som gäller för pandemin. Det innebär fakta om läget, hur man undviker att sprida smitta, vilka regler som gäller vid frånvaro från arbetet etcetera. De ger även stöd för kommunikationen i hela landet, genom egna kommunikationsinsatser, genom underlag för andras kommunikation samt genom att koordinera vissa gemensamma aktiviteter.

De lokala och regionala aktörerna ansvarar för att ta fram den information som är specifik för just deras region, exempelvis vilka enheter man ska uppsöka eller vända sig till om man misstänker att man är smittad eller behöver vård. Sådan information till allmänheten om åtgärder på det lokala planet kommuniceras i första hand av regionen och smittskyddsläkaren, men också av länsstyrelsen och kommunerna.

Enligt ansvarsprincipen har kommuner, regioner och länsstyrelser huvudansvaret för kommunikation med allmänheten inom sitt geografiska område. Men för att öka enhetligheten och för att resurserna ska användas mer effektivt tar de nationella myndigheterna ett mer omfattande ansvar när det gäller just pandemikommunikation.

Den information som ges i samband med en epidemi ska vara snabb, korrekt, tydlig och ärlig. Den ska kännetecknas av kompetens och omtanke. Informationen ska bidra till att alla aktörer, medier och befolkningen i övrigt får en så riktigt bild av epidemin som möjligt. Informationen ska ge bästa möjliga förståelse av situationen och dess konsekvenser.

Lilla Edets kommun följer Folkhälsomyndighetens ”Planering för kommunikation vid en pandemisk influensa”.

Kommunala åtgärder

Förvarningsfasen

Vid pågående smittspridning eller att Sverige har drabbats av enstaka fall.

Säkerhetschefen informerar kommunledningen och sammankallar efter beslut av kommunchef, arbetsgrupp pandemiplanering. Gruppen består av kommunikationschef, personalchef, MAS och MLA men gruppen kan förändras över tid. Arbetsuppgifter för gruppen är:

- Omvärldsbevakning
- Samverkan med myndigheter och andra kommuner
- Översyn av övergripande pandemiplan
- Information till politisk ledning, förvaltningar och bolag
- Kommunens beredskapsplanering
- Förbereda informationsmaterial och tips och råd till anställda och allmänheten
- Säkerställa att informationskanaler och kontaktvägar är korrekta och uppdaterade
- Aktiverar information på kommunens hemsida

Pandemisk fas

Kommunens behovsanpassade motåtgärder under pandemiförloppet kan innebära följande:

- Fatta beslut som går i linje med WHO och svenska myndigheters rekommendationer.
- Ordinarie ledning bibehålls så länge som möjligt
- Utökad omvärldsbevakning. Följer information från Folkhälsomyndigheten, regionen, länsstyrelsen, 1177.se, krisinformation.se
- Säkerställer tillgången till personal inom respektive förvaltning
- Regelbundna kontakter mellan förvaltningar/bolag avseende strategier, riktlinjer och kontakter med externa aktörer för att klara ut samordning och samverkan under kommande månader
- Ser över och säkerställer bemanning av verksamheternas beredskap och jourer
- Ser över fordon, transporter och leveranser av materiel, livsmedel, etc.
- Planerar kostförsörjning
- Bevakar behov av krisstöd, POSOM
- Påbörjar uppföljning av sjukskrivningar i kommunala verksamheter
- Planerar för ökad hemsjukvård och hemtjänst
- Säkerställer att löneutbetalningar kan ske
- Planerar för storskalig vaccination (vaccination startar då vaccin finns tillgängligt)
- Beslutar om omfördelning av personal till prioriterade, samhällsviktiga verksamheter, där ytterligare behov uppstått
- Aktiverar och inkallar frivilliga, pensionsavgångna etc.
- Fattar principbeslut om att gemensamhetsutrymmen och offentliga lokaler ska hållas öppna eller stängda
- Planerar för minimal bemanning
- Informerar politisk ledning, förvaltningar och bolag

Krisledning

Kommunen kan vid behov ytterligare öka sin centrala krisledningsförmåga genom att arbeta efter, den av kommunchefen, antagna krisplanen.

Utvärdering

Att utvärdera hanteringen av en pandemi handlar om att på ett strukturerat sätt gå igenom händelseförloppet och de åtgärder och insatser som vidtagits. Genom att analysera resultatet och effekterna av vidtagna åtgärder, och jämföra detta mot vad som planerats och det förväntade utfallet kan viktiga lärdomar dras, och planer och stöddokument kan fortsätta utvecklas.

Beredskapsplaneringen behöver bland annat innehålla information om hur

- arbetet ska dokumenteras, exempelvis beskriva hur beslut fattas, på vilka grunder och hur informationen om detta ska göras tillgänglig
- planer ska följas upp och utvärderas
- resurser kan planeras och avsättas för utvärderingen
- personliga erfarenheter och intryck tas tillvara
- avstämningpunkter ska användas för löpande uppföljning och justeras under händelseförloppets gång
- aktörerna kan bidra till gemensamma utvärderingar på nationell, regional och lokal nivå.

Ansvariga myndigheter, informationskanaler

Följande myndigheter har ett samordnings- och/eller annat ansvar före, under och efter en pandemi.

Länsstyrelsen Västra Götaland	www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland
Folkhälsomyndigheten	www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap
Folkhälsomyndigheten	www.folkhalsomyndigheten.se
Läkemedelsverket	lakemedelsverket.se
Sveriges Kommuner och Regioner	skr.se
Arbetsmiljöverket	av.se
Världshälsoorganisationen WHO	www.who.int
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	www.msb.se
<i>Följande övriga viktiga informationskanaler har identifierats:</i>	
Skyddat Webaserat Informationssystem (WIS)	www.swis.se/Login
Sveriges nationella krisportal	www.krisinformation.se
Vårdguiden	www.1177.se